

517

L'ordi

(ALDC, IV, 795. L'ordi)

La gramínia *Hordeum vulgare* coneix, com a únic nom normatiu, *ordi*, estès per la major part del territori, tret *grosso modo* de l'alacantí i els parlars del Matarranya, on s'ha instal·lat *civada*. Aquell mot deriva del llat. HORDEUM, que també ha donat el fr. *orge*, it. *orzo*, oc. *òrdi*, arag. i cast. ant. *ordio*, i té el suport de documentació antiga continuada des del s. XII.

Avena designava la 'civada' en cat. ant. (< llat. AVENA); aquell mot s'ha mantingut en val. i tort. (veg. mapa 518), mentre que a la resta del domini s'ha imposat *civada* com a nom d'aquell cereal, però que en els segles medievals

tenia un valor genèric de 'pinso', de CIBATA, der. de CIBARE 'alimentar', i aquest, de CIBUS 'aliment'. Després de l'edat mitjana, *civada* va substituir *avena* amb el sentit restringit de 'civada'. En val. i tort., que ja tenien *avena* per 'civada', van adaptar l'ant. i genèric *civada* com a 'ordi' probablement per interferència amb el cast. *cebada* 'ordi' (var. [θ]ivada 132, 134, 138, 139, per interdentalització de c'; c[e]vada 124, 167, per intercanvi de vocals anteriors; *civada moruna* 178, per addició d'un determinant; veg. mapa 518). Ocasionalment, algunes poblacions coneixen *avena* com a 'ordi', potser per confusió de referents.

